

PODGORICA

EŠD 13728	Dragomelj-Prazgodovinska naselbina pri Podgorici pri Črnučah
Cestni odsek	SK 08 BLAGOVICA - ŠENTJAKOB
Temeljna topografska karta TTN	Ljubljana-S 27
Kataster	k.o. Dragomelj parc. št. 76, 77, 79, 80/2, k.o. Podgorica parc. št. 324, 325/1, 2, 326, 327, 328, 329, 330/1, 331/1, 2, 332/1, 333/1, k.o. Pšata parc. št. 381, 382, 383, 393, 394.
Vrsta najdišča:	naselbina, grobišče
Čas:	paleolitik, eneolitik, pozna bronasta doba, starejša železna doba, rimska doba, zgodnji srednji vek
Način in čas odkritja, odkritelj:	odkrito med nadzorom
Vrsta in čas raziskav:	izkopavanje 2000-2001
Vodja izkopavanj:	Matjaž Novšak
Obseg raziskanega prostora:	20.000 m ²
Arhiv najdišča hrani:	Arhej, d.o.o.

Na deloma pogozdenem terenu med naselji Dragomelj, Pšata in Podgorica so bili pri nadzoru nad gradbenimi deli odkriti odlomki prazgodovinske lončenine in večja struktura, zložena iz prinesenih lomljenih kamnov. V naslednjih dveh letih so sledila obsežna izkopavanja na površini dveh hektarjev v dolžini 360 metrov do desnega brega reke Pšate. Onstran Pšate leži najdišče Dragomelj.

Dogajanja v arheoloških dobah v Podgorici je v veliki meri narekovala voda. Na več mestih smo odkrili paleokotanje naravnega izvora, po katerih so se hkrati s poselitvijo ali v vmesnih obdobjih prebijali vodotoki. Ob njih so se formirali naselbinski sklopi in grobne strukture. Razgibanost paleoreliefa je bila z naknadnimi nanosi v veliki meri zabrisana. V modernem času je tu zarasel gozd, ki se vsaj zadnjih 180 let (glede na franciscejski kataster) ni bistveno spreminjal. Na najdišču sledimo več naselitvenih faz, od najstarejše paleolitske do zgodnjesrednjeveške. Pojavljale so se v skoraj istih nivojih v težko ločljivih depozitih peščenih in ilovnatih površinskih ter lateralnih nanosov.

V osrednjem delu terena se je ohranil otok psevdogleja, vrh katerega je bil posejan z nekaj paleolitskimi orodji, izdelanimi v nakovalski tehniki, ter razbitinami. Luminiscenčne analize sedimenta to dogajanje datirajo v čas med 11000 in 13000 let pred sedanjostjo.¹ Naslednjo naselitveno fazo predstavljajo posamične lončene najdbe in kamnita sekira iz

¹ Luminiscenčno analizo je s posredovanjem Tomaža Verbiča opravila Shanon A. Mahan iz USGS, Luminescence Dating Laboratory, Denver CO, USA.

eneolotika. V manjšem številu so razpršene na širšem območju, zgoščene pa v paleokoritu v skrajnem jugozahodnem vogalu raziskanega področja.

Najintenzivneje je bil prostor izrabljen ob zaključku bronaste dobe. Vsaj deset bivalnih objektov s preloma 2. v 1. tisočletje pr. n. š. lahko predvidevamo na osnovi vkopanih stojk, kamnitih tlakov, shrambenih jam in najdb vsakdanjega uporabnega značaja. V obrobni predelih naselja sta takrat delovali livarska in lončarska delavnica. Prva, v skrajnem severovzhodnem delu, je izpričana z ostanki kurišča, kosi odpadne jalovine, dvema kamnitima kalupoma za ulivanje in vodnim zbiralnikom v poglobitvi paleokorita. Sled lončarske dejavnosti zahodno od naselbinskega dela je kamnita ploščad za sušenje gline z oblikovano posušeno pekvo, pripravljeno za žganje. Najdeno lončenino in redke bronaste predmete tega sklopa glede na datacije s primerljivih najdišč uvrščamo v čas od 12. do 9. st. pr. n. š.

Naslednja uporaba prostora datira v 6. st. pr. n. š. Iz te faze smo odkrili tri kamnite ploščadi, orientirane zaporedno ravnolinijsko v smeri severovzhod – jugozahod. Večja je bila zložena iz lomljenca, ki je tujek v ožjem okolju, dve manjši ploščadi pa sta bili tlakovani iz prodnikov. Za vsako od prodnatih ploščadi je bil vkopan žgan grob z značilnimi pridelki 6. st. (žara na nogi, rombična pasna spona itn.).

Po skoraj tisočletnem zatišju beležimo nekaj posamičnih najdb iz poznejšega rimskega obdobja (Konstantinov novc, bronasta tehtnica in redki fragmenti lončenine).

Najmlajši materialni sledovi na najdišču izhajajo iz edine zgodnj srednjeveške zemljanke. Vkopana je bila v do 15 cm debelo peščeno plast, ki je prekrivala starejši kulturni horizont. Od ostalih vkopanih jam na najdišču se razlikuje tako po obsegu kot po obliki. Starejše, bronastodobne, so praviloma vključene v stavbne enote saj se pojavljajo v sklopih s stojkami, ne presegajo 1,5 m² površine in so različnih oblik. Zemljanka je vkopana v osi vzhod-zahod, v tlorisu je pravokotna z zaobljenimi robovi s stranicama 3,05 m x 1,7 m. V vrhnjem delu so bili razsuti številni kosi lončenine ter več ožganih srednjevelikih ostrorobih kamnov. Spodnji sloj je bil ožgan, vseboval pa je večjo količino razpadlega lesa na dnu vkopa, kar si lahko razlagamo kot ostanke kuriva ali gradbenega lesa. Vzorec oglja iz tega sklopa je bil radiokarbonsko datiran v drugo polovico 6. oziroma v prvo polovico 7. stoletja.

Matjaž Novšak

Literatura in viri:

JOSIPOVIČ, DRAŠKO. Poročilo o arheoloških raziskavah na najdišču Podgorica, Ljubljana 2000.

NOVŠAK, MATJAŽ. Podgorica pri Ljubljani. – V: *Zgodnji Slovani* (ur. M. Guštin), Ljubljana 2002, 89-93.

NOVŠAK, M. 2002, Podgorica. – V: *Enciklopedija Slovenije*, 16, Ljubljana 2002, 159.

VERBIČ, TOMAŽ. Geološka spremljava arheoloških izkopavanj na najdišču Podgorica 2, Ljubljana 2000.

Starejšekamenodobno praskalo

Kamniti kalup za vlivanje bronca, pozna bronasta doba

Del rimske tehtnice

Odlomki zgodnesrednjeveškega lonca